

Redactioneel

Voor u ligt een themanummer over het begrip ‘civil society’: een belangrijk, maar enigszins ongrijpbaar begrip. Het is haast overal ter wereld bijzonder populair onder politicologen en historici, maar de meeste Nederlandse historici houden vooralsnog afstand. Waarom is dat eigenlijk zo? En zou het toch niet wat opleveren als wij ons laten inspireren door het civil society-onderzoek in het buitenland? Of sluit dat minder goed aan bij de Nederlandse geschiedenis?

Dit themanummer vindt zijn oorsprong in een studiedag op 22 juni 2007 van de Werkgroep Verenigingsgeschiedenis van het Huizinga-Instituut waarop onder meer deze vragen aan de orde waren. De hoge opkomst was een indicatie dat er animo is om verder na te denken over dit begrip. Directe aanleiding voor de studiedag was de publicatie van Stefan-Ludwig Hoffmann, *Civil Society, 1750-1914* (2006), een beknopte geschiedenis van civil society in de Verenigde Staten, Groot-Brittannië, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk-Hongarije en Rusland in de lange negentiende eeuw. De auteur was als gastspreker op de studiedag aanwezig, wat goed aansloot bij een van de doelen van de studiedag en van de Werkgroep Verenigingsgeschiedenis in het algemeen: het onderzoek dat in Nederland gebeurt aansluiting doen vinden bij internationaal onderzoek, ook door te laten zien in het buitenland wat er in Nederland aan onderzoek wordt verricht.

Dit nummer is samengesteld uit bewerkte commentaren en beschouwingen op Hoffmann's studie, zoals die op deze studiedag gepresenteerd zijn. Drie bijdragen zijn van vooraf aangezochte referenten (Maartje Janse, Henk te Velde, James Kennedy), de drie kortere commentaren (van Ronald Rommes, Natalie Scholz and Joke Roelevink) zijn gebaseerd op vragen en kritiekpunten die tijdens de discussie naar voren kwamen, en speciaal voor dit nummer op papier gezet. Stefan Hoffmann herhaalt in dit nummer niet nog eens de these van *Civil Society* (een bespreking van zijn boek is te vinden in het artikel van Maartje Janse) maar sluit de rij met bespiegelingen over een thema dat ook voor Nederlandse historici van belang is: dat van de koloniale civil society.

Om de toenaderingspogingen tussen Nederlandse en buitenlandse onderzoekers rond dit thema grotere kans van slagen te geven, heeft de redactie besloten voor dit specifieke nummer een andere voertaal dan het Nederlands toe te staan: een primeur in de geschiedenis van ons blad.